

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sk/20/2019
Identifikačné číslo spisu: 7018200508
Dátum vydania rozhodnutia: 24.02.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:7018200508.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu Jany Martinčekovej a JUDr. Aleny Adamcovej, v právnej veci žalobkyne: H. H. F., bytom P. XXXX/XX, F. XXX XX, zastúpená advokátom: JUDr. Petrom Majerníkom, so sídlom Werferova 1, Košice 040 11, proti žalovanej: Sociálnej poisťovni, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta 8 - 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 12.03.2018, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 1Sa/43/2018 zo dňa 14.12.2018, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach, č. k. 1Sa/43/2018-45 zo dňa 14. decembra 2018 m e n í t a k, že rozhodnutie žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 12.03.2018 z r u š u j e a v e c j e j v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e.

II. Žalobkyňa má voči žalovanej p r á v o n a p l n ú n á h r a d u ú č e l n e v y n a l o ť e n ý c h t r o v k a s a č n é h o k o n a n i a a k o a j k o n a n i a p r e d k r a j s k ý m s ú d o m.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Košiciach rozsudkom sp. zn. 1Sa/43/2018 zo dňa 14.12.2018 zamietol žalobu proti rozhodnutiu generálneho riaditeľa žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 12.03.2018 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“).

2. Preskúmaným rozhodnutím žalovaná potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 06.12.2017, vo veci zamietnutia žiadosti žalobkyne o zvýšenie sumy starobného dôchodku. Správny orgán prvého a druhého stupňa vo svojom rozhodnutí uviedol, že Sociálna poisťovňa, ústredie rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 13.11.2015 priznal žalobkyni starobný dôchodok v sume 428,60 eur mesačne. Rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ústredia č. XXX XXX XXXX X zo dňa 06.12.2017 bola zamietnutá žiadosť žalobkyne o zvýšenie sumy starobného dôchodku z toho dôvodu, že žalobkyňa nezaplatila celé dlžné poistné včas a v správnej sume za obdobie september 2005 do konca mesiaca jún 2007, ale len za obdobie od 01.10.2006 do 30.06.2007. Čo sa týka obdobia 01.09.2005 - 30.09.2006, povinnosť žalobkyne uhradiť poistné zanikla v dôsledku ňou vznesenej

námietky premlčania práva predpísať poisťné. Ďalej z potvrdenia Sociálnej poisťovne, pobočka Košice zo dňa 14.11.2017 vyplýva, že evidenčný list dôchodkového poistenia za obdobie od 08.09.2005 do 30.06.2007 nebol vyhotovený z dôvodu, že žalobkyňou nebolo uhradené celé dlžné poisťné v zmysle ustanovenia § 78 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) v znení zákona č. 310/2006 Z. z..

3. Žalobkyňa sa žalobou domáhala preskúmania rozhodnutia žalovanej. Mala za to, že obdobím na účely zákona o sociálnom poistení je jeden kalendárny mesiac, nakoľko poisťné sa platí samostatne za každý kalendárny mesiac. Vzhľadom na skutočnosť, že za obdobie október 2006 až jún 2007 bola uhradená celá suma dlžného poisťného za každý kalendárny mesiac samostatne, zastávala názor, že obdobia október 2006 - jún 2007 majú byť zohľadnené pri prepočte výšky starobného dôchodku, a to z dôvodu, že na účely zákona č. 461/2003 Z. z. tieto už viac nie sú dlžnými obdobiami. Podľa názoru žalobkyne je neprípustné, aby dlžné sumy za mesiace október 2006 až jún 2007 boli rozhodnutím riadne predpísané, ale následne po ich úhrade neboli zohľadnené na účely prepočtu starobného dôchodku kvôli pohľadávkam, ktoré sa voči žalobkyňi stali nevymáhateľnými z dôvodu nevčasného konania Sociálnej poisťovne. Navyše mala za to, že vzhľadom na uplynutie premlčacej doby má byť v rámci prepočtu výšky starobného dôchodku žalobkyne zohľadnené aj obdobie mesiacov september 2005 až september 2006, a to do výšky zaplateného poisťného za uvedené obdobia. Neskoré uplatnenie pohľadávky veriteľom nemôže byť v prípade úspešného uplatnenia zákonného inštitútu premlčania naďalej na ťarchu dlžníka.

4. Krajský súd vo svojom rozsudku konštatoval, že medzi účastníkmi konania bola sporná otázka, či žalovaná pri výpočte starobného dôchodku žalobkyne obdobie od 01.09.2005 do 30.06.2007 mala zohľadniť ako obdobie dôchodkového poistenia v zmysle jej žiadosti o zvýšenie sumy starobného dôchodku. Podľa právneho názoru krajského súdu poisťné na dôchodkové poistenie za obdobie, za ktoré bola žalobkyňa povinná platiť poisťné na dôchodkové poistenie, sa započíta na nárok na starobný dôchodok a na určenie jeho sumy ako obdobie dôchodkového poistenia až odo dňa, v ktorom bola žalobkyňou zaplatená včas a v správnej sume celá suma dlžného poisťného na dôchodkové poistenie. Túto podmienku žalobkyňa nespĺnila, a z tohto dôvodu žalovaná preskúmaným rozhodnutím rozhodla vecne správne. Krajský súd zastáva názor, že z dôvodu, že žalobkyňou nebolo uhradené celé dlžné poisťné včas a ani v správnej sume za celé poisťné obdobie od 01.09.2005 do 30.06.2007, Sociálna poisťovňa nebola povinná započítať na nárok na starobný dôchodok a na určenie jeho sumy včas a riadne neuhradené poisťné na dôchodkové poistenie za obdobie od 01.09.2005 do 30.06.2007. Podľa právneho názoru krajského súdu okolnosť, že povinnosť žalobkyne uhradiť poisťné za toto obdobie zanikla v dôsledku premlčania práva neznamená, že poisťné bolo uhradené.

5. Proti rozsudku krajského súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „sťažovateľka“) kasačnú sťažnosť, pretože má za to, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil. Zastáva názor, že ona splnila podmienku na započítanie obdobia na nárok na starobný dôchodok v zmysle § 78 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., nakoľko riadne, včas a v správnej sume zaplatila celú sumu dlžného poisťného. Dlžné poisťné za obdobia október 2006 až jún 2007, ktoré predstavujú samostatné obdobia, uhradila dňa 18.10.2017. Vzhľadom na skutočnosť, že za obdobia mesiacov október 2006 až jún 2007 bola uhradená celá suma dlžného poisťného za každý kalendárny mesiac samostatne, má za to, že obdobia október 2006 až jún 2007 majú byť zohľadnené pri prepočte výšky starobného dôchodku, a to z dôvodu, že na účely zákona č. 461/2003 Z. z. už tieto viac nie sú dlžnými obdobiami. Podľa názoru sťažovateľky obdobím na účely zákona č. 461/2003 Z. z. je jeden kalendárny mesiac, nakoľko poisťné sa platí samostatne za každý kalendárny mesiac. Na základe tejto skutočnosti konštatovala, že krajský súd neuviedol, že čo považuje za obdobie na účely zákona č. 461/2003 Z. z.. Podľa sťažovateľky krajský súd žiadnym spôsobom neodôvodnil, na základe akého ustanovenia alebo akým logickým postupom dospel k záveru, že za obdobie dôchodkového poistenia je potrebné považovať časový úsek od 01.09.2005 do 30.06.2007. Uviedla, že nakoľko poisťné je platené vždy za mesačné obdobie, potom § 78 zákona č. 461/2003 Z. z. je potrebné vykladať tak, že v prípade uhradenia dlžného poisťného za ten ktorý mesiac sa daný mesiac, a teda aj všetky dni daného mesiaca, započítava na nárok na starobný dôchodok. Na základe vyššie uvedených faktov má sťažovateľka za to, že jednotlivé mesiace je potrebné považovať za samostatné

obdobia dôchodkového poistenia. Vo vzťahu k obdobiam - mesiacom september 2005 až september 2006 uviedla, že z dôvodu vznesenia námietky premlčania dlžného poistného za toto obdobie právo na predpísanie dlžného poistného sa stalo nevymáhateľným. Podľa jej názoru postupom Sociálnej poisťovne, ktorá na účely prepočtu jej starobného dôchodku prepojila dlžné obdobia (neuhradené, ale premlčané) s obdobiami, za ktoré bolo poistné uhradené v celosti, dochádza k porušovaniu princípu právnej istoty. Má za to, že vzhľadom na uplynutie premlčacej doby jej má byť v rámci prepočtu výšky starobného dôchodku zohľadnené aj obdobie mesiacov september 2005 až september 2006, a to do výšky zaplateného poistného za uvedené obdobia, pretože neskoré uplatnenie pohľadávky veriteľom nemôže byť v prípade úspešného uplatnenia zákonného inštitútu premlčania naďalej na ťarchu dlžníka. V zmysle vyššie uvedených skutočností žalobkyňa navrhla, aby kasačný súd zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalovaná uviedla, že rozsudok krajského súdu považuje za vecne správny a z tohto dôvodu navrhla, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný bez pojednávania preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobkyne je čiastočne dôvodná.

8. Podľa § 78 ods. 1 veta prvá zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom ku dňu 19.03.2018 (právo platnosť napadnutého rozhodnutia) povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnéj osobe a dobrovoľne dôchodkovo poistenej osobe, ktoré nezaplatili včas a v správnej sume poistné na dôchodkové poistenie za obdobie, za ktoré boli povinné platiť poistné na dôchodkové poistenie, sa toto obdobie započíta na nárok na starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok a invalidný dôchodok a na určenie ich sumy ako obdobia dôchodkového poistenia odo dňa, v ktorom bola zaplatená celá suma dlžného poistného na dôchodkové poistenie.

9. Podľa § 141 ods. 1 citovaného zákona fyzická osoba a právnická osoba, ktoré sú povinné platiť poistné, sú povinné poistné odvádzať, ak tento zákon neustanovuje inak.

10. Podľa § 143 ods. 1 veta prvá citovaného zákona poistné je splatné do ôsmeho dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, za ktorý sa platí poistné.

11. Podľa § 144 ods. 1 veta prvá citovaného zákona Sociálna poisťovňa predpíše poistné fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné, ak táto osoba neodviedla poistné vôbec alebo ak ho odviedla v nesprávnej sume.

12. Podľa § 147 ods. 1 citovaného zákona právo predpísať poistné sa premlčí za desať rokov odo dňa jeho splatnosti, ak tento zákon neustanovuje inak.

13. Kasačný súd v prvom rade posúdil sťažnostnú námietku v zmysle § 440 ods. 1 písm. g/ SSP, ktorá spočíva v tvrdení o nesprávnom právnom posúdení veci zo strany krajského súdu, ktorý ako obdobie dôchodkového poistenia, v ktorom nebolo zaplatené dôchodkové poistenie včas a v správnej sume, určil časový úsek od 01.09.2005 do 30.06.2007. Podľa právneho názoru krajského súdu, pokiaľ v ním uvedenom období nebolo poistné uhradené v celom rozsahu a ani včas, nie je možné toto obdobie započítať na nárok na starobný dôchodok.

14. S uvedeným právnym názorom krajského súdu sa kasačný súd nestotožnil. Čo sa týka tvrdenej podmienky včasnosti zaplata poistného, z ustanovenia § 78 ods. 1 zákona o sociálnom poistení nevyplýva, že podmienkou započítania obdobia dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnéj osoby je ako obdobia dôchodkového poistenia je povinnosť zaplatiť poistené včas. Naopak, toto ustanovenie predpokladá, že poistenec sa dostal do omeškania s platením poisteného (slovné spojenie „...ktoré nezaplatili včas...“) a práve preto pokiaľ dôjde k neskoršiemu zaplata poisteného, za splnenia ďalších podmienok, je možné také obdobie, za ktoré bolo poistné zaplatené následne, oneskorene a v

správnej výške, do obdobia dôchodkového poistenia započítať.

15. Pokiaľ ide o podmienku zaplata poistného v správnej sume, táto je daná určením obdobia, za ktoré bola táto osoba povinná platiť poistné na dôchodkové poistenie v zmysle § 78 ods. 1 veta prvá zákona o sociálnom poistení. Krajský súd za toto obdobie považoval celé obdobie, v ktorom bola žalobkyňa v omeškani s platením poistného až do jeho zaplata dňa 18.10.2017. S týmto právnym posúdením sa kasačný súd nestotožnil

16. V zmysle § 144 ods. 1 tohto zákona sa poistné predpisuje osobe povinnej odvádzať poistné, pričom musí ísť o splatné poistné. Splatnosť poistného je stanovená v § 143 ods. 1 veta prvá citovaného zákona, pričom splatnosť je daná každý mesiac samostatne. Je teda potrebné konštatovať, že každé poistné má samostatnú mesačnú splatnosť. Preto len tento časový okamih - okamih splatnosti jednotlivých poistných - je relevantný pre stanovenie momentu, odkedy nebolo poistné zaplatené včas v zmysle § 78 ods. 1 prvá veta zákona o sociálnom poistení. Pokiaľ by obdobie tohto poistného bolo stanovené tak, ako to uvádza správny súd, teda obdobie niekoľkých rokov, nebolo by možné zistiť, či sa jedná o poistné nezaplatené včas, tak ako to má na mysli toto ustanovenie. Len komparáciou splatnosti jednotlivých poistných a ich skutočného (ne)zaplata je možné ustáliť, ktoré poistné nebolo zaplatené včas a pokiaľ bolo zaplatené po splatnosti, t. j. oneskorene, zistiť aj splnenie ďalšej podmienky, a to, či bolo zaplatené v správnej sume.

17. Čo sa týka konkrétneho prípadu, potom s poukazom na vyššie uvedený právny názor kasačného súdu je potrebné konštatovať, že žalobkyňa poistné za mesiace október, november, december 2006 a január, február, marec, apríl, máj a jún 2007 zaplatila síce po lehote splatnosti, všetko dňa 18.10.2017, ale v správnej výške. O uvedenom skutkovom stave nebolo medzi účastníkmi sporu, preto je potrebné konštatovať, že ohľadne týchto období boli splnené podmienky na aplikáciu § 78 ods. 1 prvá veta citovaného zákona, pretože žalobkyňa ako povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba síce nezaplatila poistné v čase jeho splatnosti, teda nezaplatila ho včas a v správnej sume, hoci ho bola povinná platiť v zmysle rozhodnutia žalovaného zo dňa 27.09.2017, avšak celé jednotlivé dlžné sumy poistného za vyššie uvedené mesiace zaplatila, a preto treba tieto jednotlivé mesiace započítať na nárok a výšku starobného dôchodku.

18. Kasačný súd sa však nestotožnil s ďalšou sťažostnou námietkou žalobkyne, a to, že aj mesiace september 2005 až september 2006 mali byť započítané na nárok na starobný dôchodok a jeho výšku. Sťažovateľka dôvodila tým, že ako dlžníčka včas a účinne uplatnila námietku premlčania vo vzťahu k poistnému za tieto mesiace, v dôsledku čoho sa nárok na dlžné poistné stal nevymáhateľným voči nej ako dlžníkovi a nemožno na ňu preto viac nazerať ako na osobu dlžníka. Medzi účastníkmi nebolo sporným, že za tieto mesiace žalobkyňa určité sumy na poistné zaplatila, avšak nezaplatila ho v celom rozsahu (v správnej výške) práve preto, že vzniesla námietku premlčania, ktorú žalovaný vyhodnotil ako dôvodnú a poistné vo zvyšnej výške jej nepredpísal.

19. V zmysle § 147 ods. 1 citovaného zákona právo predpísať poistné sa premlčí za 10 rokov odo dňa jeho splatnosti, ak tento zákona neustanovuje inak. Predmetom premlčania nie je hmotné právo veriteľa (v danom prípade poistné ako peňažná pohľadávka), ale nárok, t. j. vynútiteľnosť prostredníctvom štátneho autoritatívneho orgánu (právo poisťovne na predpísanie poistného rozhodnutím, ktorý je právnym titulom na jeho vymáhanie). Keďže poistné ako hmotné právo sa nepremľčuje, môže ho platiteľ dobrovoľne zaplatiť kedykoľvek dodatočne, a to aj vtedy, keď už došlo k premlčaniu nároku na predpísanie poistného. Dobrovoľným zaplatením poistného i po premlčaní procesného práva na jeho predpísanie preto nemôže dôjsť k neoprávnenému obohateniu na strane poisťovne ako verejnoprávnej inštitúcie. V oblasti hmotného práva nedochádza k žiadnym zmenám. Pohľadávka poisťovne na poistnom sa mení na tzv. naturálnu pohľadávku, ktorá je však oslabená jej nevynútiteľnosťou v osobitnom konaní. Výška samotnej naturálnej pohľadávky zostáva nezmenená. Je pravda, že vydaním rozhodnutia o odpísaní pohľadávky dôjde k zániku pohľadávky v zmysle § 151 ods. 4 v spojení s § 151 ods. 5 citovaného zákona, to však neznamená, že poistenec splnil svoju povinnosť zaplatiť celé poistné vo výške stanovenej § 78 ods. 1 zákona, a preto nie je na mieste aplikácia tohto ustanovenia.

20. Neobstojí ani sťažnostná námietka, uplatnená v tejto súvislosti, a to, že pokiaľ by tieto obdobia neboli započítané, bolo by to v rozpore s legitímnymi očakávaniami, plynúcimi v platnej právnej úprave. Kasačný súd poukazuje na to, že pokiaľ žalobkyňa vznesla námietku premlčania, nemôžu jej z nej plynúť iné očakávania, než ktoré právna úprava s touto námietkou spája. Takýmto legitímnym očakávaním v zmysle § 147 ods. 1 citovaného zákona nemožnosť predpísať poistné a vymáhať ho. Toto legitímne očakávanie bolo naplnené tým, že rozhodnutím zo dňa 27.09.2017 bolo predpísané poistné len za obdobie, ktoré nepodliehalo premlčaniu. S uplatnením námietky premlčania však zákon o sociálnom poistení nespája zmenu výšky pohľadávky, či zmenu jej splatnosti, teda žiadnu nováciu pohľadávky žalovanej na poistnom, ktorého zaplatenie v správnej výške je podmienkou na započítanie sporného obdobia do obdobia dôchodkového poistenia na účely nároku na starobný dôchodok a jeho výšky podľa § 78 ods. 1 veta prvá zákona č. 461/2003 Z. z..

21. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody, keď podľa názoru kasačného súdu je potrebné na nárok na starobný dôchodok v zmysle § 78 ods. 1 veta prvá zákona o sociálnom poistení započítať aj mesiace september 2006 až jún 2007, najvyšší súd napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 462 ods. 2 SSP zmenil tak, že zrušil rozhodnutie žalovaného a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

22. O náhrade trov konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 2 SSP tak, že žalobkyňa, ktorá bola v kasačnom konaní úspešná, má voči žalovanej právo na náhradu účelne vynaložených trov konania v celom rozsahu. Konaním sa pritom rozumie nielen konania na kasačnom súde, ale aj konanie na správnom súde. O výške náhrady trov konania rozhodne krajský súd po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením v zmysle § 175 ods. 2 SSP.

23. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd SR pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný riadny opravný prostriedok.